

Jesaja 3

- 1 Want zie, de Heere, de HEERE van de legermachten gaat van Jeruzalem en Juda wegnemen steun en stut: elke steun van brood en elke steun van water,
- 2 held en strijdbare man, rechter en profeet, waarzegger en oudste,
- 3 hoofdman over vijftig en man van aanzien, raadsman, kundig vakman en scherpzinnig bezweerder.
- 4 Ik zal jongens aanstellen als hun vorsten, willekeur zal onder hen heersen.
- 5 Het volk zal elkaar in het nauw drijven, man tegen man, en eenieder tegen zijn naaste; jongens zullen de ouderen aanvallen, de geminachte de geëerde.
- 6 Ja, iemand zal zijn broer uit het huis van zijn vader vastgrijpen met de woorden: Jij hebt nog een mantel, wees leider over ons, en neem deze puinhoop onder je hoede.
- 7 Dan zal hij op die dag zijn stem verheffen en zeggen: Ik kan geen heemeester zijn, en er is in mijn huis geen brood en geen mantel; stel mij daarom niet aan als leider van het volk.
- 8 Want Jeruzalem is gestruikeld en Juda is gevallen, omdat hun woorden en daden tegen de HEERE zijn, doordat zij de blik van Zijn heerlijkheid tergen.
- 9 Hun gelaatsuitdrukking getuigt tegen hen. Zoals Sodom maken zij hun zonden openlijk bekend, zij verbergen ze niet. Wee hun ziel, want zij doen zichzelf kwaad aan.
- 10 Zeg de rechtvaardige dat het hem goed zal gaan, dat hij de vrucht van zijn daden zal eten.
- 11 Wee de goddeloze, het zal hem slecht vergaan, want wat zijn handen verdienen, zal hem aangedaan worden.
- 12 De onderdrukkers van Mijn volk zijn kinderen, en vrouwen heersen over hen. Mijn volk, wie u leiden, misleiden u, en zij brengen de richting van uw paden in de war.
- 13 De HEERE staat gereed om Zijn rechtszaak te voeren, en Hij staat klaar om over de volken recht te spreken.
- 14 De HEERE gaat in het gericht met de oudsten van Zijn volk en de vorsten ervan. Ú hebt immers deze wijngaard verbrand, en wat u geroofd hebt van de armen, bevindt zich in uw huizen.
- 15 Welk recht hebt u om Mijn volk te vertrappen en de armen te vermorzelen? spreekt de Heere, de HEERE van de legermachten.
- 16 Verder zegt de HEERE: Omdat de dochters van Sion uit de hoogte doen, met uitgestrekte hals lopen, met de ogen lonken, met kleine pasjes lopen, en hun enkelringen laten rinkelen,
- 17 daarom zal de Heere de schedel van de dochters van Sion schurftig maken, en hun schaamdelen zal de HEERE ontbloten.
- 18 Op die dag zal de Heere de mooiste sieraden wegnemen: de enkelringen, de voorhoofdbanden, de maantjes,
- 19 de oorhangers, de armbanden, de sluiers,
- 20 de hoofddoeken, de enkelkettinkjes, de gordels, de reukflesjes, de amuletten,
- 21 de ringen, de neusringen,
- 22 de feestkleren, de mantels, de omslagdoeken, de tasjes,
- 23 de handspiegels, de onderkleding, de mutsen en de sluiers.
- 24 Dan zal er in plaats van balsemgeur stank zijn, en er zal een touw zijn in plaats van een gordel, kaalheid in plaats van haarvlechten, het aandoen van een rouwgewaad in plaats van een pronkgewaad, een brandmerk in plaats van schoonheid.
- 25 Uw mannen zullen door het zwaard vallen en uw helden in de strijd.
- 26 Haar poorten zullen treuren en rouwen. Als alles haar ontnomen is, zal zij neerzitten op de aarde.
-

Gezagscrisis

Jesaja 3 is nog maar drie woorden op weg of het wordt al duidelijk waar het over gaat. Het gaat over het ontzag voor God of beter gezegd over de afwezigheid daarvan. Jesaja gebruikt namelijk een Naam die voor God gebruikt om eerbied tot uitdrukking te brengen. De Naam *Adonai* oftewel *Heere* met kleine letters. Het verhaal wil dat de Joodse gemeenschap zo'n groot respect voor God heeft dat men bij het hardop lezen van de Bijbel de NAAM van de HEERE niet uitspreekt. Overal waar HEERE in de Nederlandse tekst te vinden is, treffen we de NAAM aan waarmee God Zich aan Mozes bekend gemaakt heeft namelijk JHWH. Die NAAM van God is afgeleid van het werkwoord ZIJN = HJH. Aan Mozes maakt God – op het moment dat hij naar Gods NAAM vraagt – Zich bekend met de woorden IK BEN DIE IK BEN. Exodus 3:14 *En God zei tegen Mozes: IK BEN DIE IK BEN. Ook zei Hij: Dit moet u tegen de Israëlieten zeggen: IK BEN heeft mij naar u toe gezonden.* Het is opmerkelijk dat wij als christenen Gods NAAM – IK BEN – kennen onder de benaming HEERE. Het is opmerkelijk, maar nu we zien welk synoniem men gebruikte in Israel, is dat niet zo verwonderlijk. Men sprak namelijk – uit ontzag voor God – de GODSNAAM niet uit. Men verving die NAAM door het synoniem wat als zodanig is ingeburgerd: de Naam *Adonai* = *Heere*. We mogen er van uitgaan dat wanneer een Joodse Bijbellezer een gedeelte leest waarin de NAAM van God = JHWH voorkomt, hij de Naam *Adonai* invult. Wanneer deze Namen in de Bijbel achter elkaar geschreven worden – *Adonai JHWH* – is er iets aan de hand met het ontzag voor God. Let bijvoorbeeld op het verhaal van koning David die voor God een huis wil bouwen. God zegt; 'Hoezo wilt u voor Mij een huis bouwen. Wat verbeeldt u zich wel niet? Ik zal voor u een huis bouwen.' God bedoelt *een koningshuis*. Een dynastie. De David die we vervolgens tegenkomen is vol eerbied voor God. Dat komt tot uitdrukking in het voortdurende Heere HEERE dat hij bezigt. 2 Samuel 7:18-20 *Toen ging koning David de heilige tent binnen en nam plaats voor het aangezicht van de HEERE. Hij zei: Wie ben ik, Heere HEERE, en wat is mijn huis dat U mij tot hiertoe gebracht hebt? En dit was in Uw ogen nog gering, Heere HEERE, en U hebt ook nog over het huis van Uw dienaar gesproken tot in verre tijden; en dit overeenkomstig de wet van de mensen, Heere HEERE! En wat zal David nog meer tot U spreken? Ú kent Uw dienaar immers, Heere HEERE.* We kunnen de reactie van koning David – en het grote ontzag voor de HEERE die hij aan de dag legt – moeilijk losmaken van de tik die God hem op de vingers heeft gegeven. Zo kunnen we – in het licht van Jesaja 3 – ook weinig anders dan herkennen dat Jesaja God het ontzag vergunt dat Hem toekomt. Jesaja 3:1 *Want zie, de Heere, de HEERE van de legermachten gaat van Jeruzalem en Juda wegnemen steun en stut: elke steun van brood en elke steun van water.* Verderop in dit hoofdstuk komt aan het licht dat het gebrek aan respect voor God de oorzaak is van de gezagscrisis waarin het volk van Jeruzalem verkeert.

Ontzag voor God

Een hiërarchische structuur in de kerk

In de Bijbel – misschien wel vooral in het Nieuwe Testament – worden we ons er van bewust dat het huis van God gedragen wordt door een hiërarchische constructie waarbij het gezag elementair is.

God staat bovenaan de ladder en daaronder Christus en daaronder de man en daaronder de vrouw. Dat is de voorstelling van zaken die de apostel Paulus geeft, met dien verstande dat hij groot respect vraagt voor deze geleding van de interne relaties van God tot de menselijke gemeenschap. 1 Korintiërs 11:1-3 *En ik prijs u, broeders, omdat u in alles aan mij denkt en aan de overleveringen vasthoudt, zoals ik die aan u heb overgeleverd. Maar ik wil dat u weet dat Christus het Hoofd is van iedere man en de man het hoofd van de vrouw en God het Hoofd van Christus.* Hoewel de neiging bestaat – bij mensen die lager ingeschaald zijn – om jaloers te zijn op mensen die hoger op de ladder staan, het enige wat – overigens van ieder mens gevraagd wordt – is *gehoorzaamheid*. Christus moet God gehoorzamen en dat heeft Hij – als Gods Zoon – ook gedaan. We herinneren ons de woorden in de tuin van Gethsémané: ‘Niet Mijn wil, maar Uw wil geschiede’. Lucas 22:42. Paulus op zijn beurt zegt als apostel dat Hij feitelijk gezien moet worden als slaaf – dienaar zo u wilt – van God. Het enige wat voor hem telt is loyaliteit aan God. 1 Korintiërs 4:1,2 *Laat ieder mens ons zó beschouwen, namelijk als dienaren van Christus en beheerders van de geheimenissen van God. En verder wordt van de beheerders verlangd dat zij betrouwbaar blijken te zijn.* Als van de vrouw ondergeschiktheid aan haar eigen man gevraagd wordt – Efeziërs 5:22 – is dat niet iets vreemds. Feitelijk wordt dit ook van de man gevraagd in relatie tot Christus en Christus in relatie tot God. Ieder moet op zijn of haar plaats ondergeschikt zijn aan degene die God boven hem of haar geplaatst heeft. De hiërarchische structuur is fundamenteel voor de wijze waarop de relaties in de christelijke gemeenschap geordend zijn. In verschillende brieven treffen we deze ordening aan zoals in Efeziërs 5 en 6: Man en vrouw in het huwelijk. Kinderen en ouders. Slaven en hun christelijke heren. Lees ook Colossenzen 3:18-22 *Vrouwen, wees uw eigen mannen onderdanig, zoals het behoort in de Heere. Mannen, heb uw vrouw lief en wees niet verbitterd tegen haar. Kinderen, wees je ouders gehoorzaam in alles, want dat is welbehaaglijk voor de Heere. Vaders, terg uw kinderen niet, opdat zij niet moedeloos worden. Slaven, wees in alles uw aardse heren gehoorzaam, niet met ogendienst als om mensen te behagen, maar oprecht van hart, in het vrezen van God.*

De kerk wijst in elk dorp en elke stad met de toren omhoog naar God

Een hiërarchische structuur in kerk en wereld

Ook de relatie met de samenleving en de overheid worden in verschillende brieven behandeld. Die relatie is fundamenteel voor de christen in en buiten de kerk. Romeinen 13. 1 Timotheüs 2:1-8. Lees ook 2 Petrus 2:13-18 *Onderwerp u dan omwille van de Heere aan alle menselijke orde, hetzij aan de koning, als hoogste machthebber, hetzij aan de stadhouders, als mensen die door hem gezonden*

worden tot straf van de kwaaddoeners, maar tot lof van hen die goeddoen. Want zo is het de wil van God, dat u door goed te doen het onverstand van de dwaze mensen de mond snoert; als vrije mensen, maar niet alsof u de vrijheid hebt als een dekmantel voor slechtheid, maar als dienstknechten van God. Houd iedereen in ere; heb al uw broeders lief; vrees God; eer de koning. Huis-slaven, wees uw meesters met alle ontzag onderdanig, niet alleen hun die goed en welwillend zijn, maar ook die verkeerd handelen. Een ding mag uit bovenstaande duidelijk worden: de hiërarchie – die volgens de Bijbel wenselijk is in kerk en samenleving – is structureel van karakter en kan niet zonder schade veronachtzaamd worden. God staat op de hoogste plaats. Met de erkenning van de Allerhoogste God staat of valt de hiërarchie in alle andere geledingen. In Jesaja 3 wordt de aanleiding voor het verval van de samenleving pas in vers 8 genoemd. Jesaja 3:8 *Want Jeruzalem is gestruikeld en Juda is gevallen, omdat hun woorden en daden tegen de HEERE zijn, doordat zij de blik van Zijn heerlijkheid tergen.* Het is opmerkelijk dat in Jesaja 3 eerst de straf van Gods kant wordt genoemd en pas daarna de aanleiding die de oorzaak vormt van de ontwrichting van de samenleving. Dat wil niet zeggen dat de aanleiding niet evident is: Met het gebrek aan ontzag voor God is de samenbindende kracht voor de maatschappij van Israel verloren gegaan. De maatschappelijke orde zakt vervolgens in elkaar met alle gevolgen voor de onderlinge verhoudingen.

De vrouw in alle ambten

In het Nieuwe Testament zien we – mogelijk nog sterker dan in het Oude Testament het belang van de hiërarchische structuur met God aan het hoofd. Des te opmerkelijker is de breuk met deze traditie die zich – met de vrouw in alle ambten – doorgezet heeft in tal van reformatorische kerken. Niet alleen wordt in het NT het punt van de hiërarchie gemaakt, maar ook wordt op zeker tien plaatsen in het Nieuwe Testament de ongelijkheid tussen man en vrouw onderstreept. Ondanks het feit dat de Heer in het NT het belang van het respect – voor de gene die boven je staat – benadrukt, maakt de kerk dat man en vrouw in alle opzichten aan elkaar gelijk zijn. De kerkenraden en kerkelijke vergaderingen – die tot voor kort louter uit mannen bestonden – maken hier de grove fout door expliciete aanwijzingen van de Heer te veronachtzamen. Wanneer de mensen – aan wie de geestelijke leiding van de kerk is toevertrouwd – zich niet langer aan de Bijbel houden, wordt het gezag van God beschadigd. In Jesaja 3 zien we dat dat het begin is van de ontwrichting van kerk en wereld. Ook wordt er op deze manier een precedent geschapen. Kerkenraden – die inmiddels voor een deel uit vrouwen bestaat – hoeven zich in het vervolg ook niet aan Gods Woord te houden. Het mannelijk deel van de kerkenraad heeft – met de acceptatie van de vrouw in het ambt – laten zien dat men gelijke tred wil houden met de wereld. Dat laatste – gelijke tred houden met de wereld – zal vanaf nu een belangrijk criterium worden bij de beslissingen van de kerkenraden aangezien de samenstelling van de kerkenraad daar op zich een voorbeeld van is. Wanneer een kerkenraad en een kerkelijke vergadering God niet langer volgt op een punt dat expliciet en op verschillende plaatsen in de Bijbel staat en dat de kerkenraad zelf raakt – dan betekent dit het einde van de kerk.

Kerkenraad van Putten

Kerkenraad van Leusden

God laat de bovenlaag van de bevolking uit Jeruzalem weghalen.

Er komt volgens een Jesaja een moment waarop God alle steun en stut onder het gebouw van de maatschappij uittrekt. In eerste instantie is dat eten en drinken. Jesaja 3:1 *Want zie, de Heere, de HEERE van de legermachten gaat van Jeruzalem en Juda wegnemen steun en stut: elke steun van brood en elke steun van water.* Wanneer eten en drinken ontbreekt houdt een samenleving op te bestaan. Maar daar blijft het niet bij. Vervolgens moet de hele bovenlaag van de bevolking het ontgelden, de toplaag waarin alle leidinggevendenden van de stad zich bevinden zoals de militairen en de rechter, de profeet, de oudste, een kundig vakman enz. Jesaja 3:2,3 *held en strijdbare man, rechter en profeet, waarzegger en oudste, hoofdman over vijftig en man van aanzien, raadsman, kundig vakman en scherpzinnig bezweerder.* Wie nauwlettend toeziet zal wat vreemd opkijken van de waarzegger en de bezweerder. Deze mensen hebben zich op weten te werken en behoren in die tijd blijkbaar tot de invloedrijke personen van de stad. Feitelijk – althans volgens de Bijbel – zijn het mensen die hier zeker niet thuishoren. De HEERE heeft in het verleden duidelijk aangegeven wat hij van dit soort mensen vindt. Deuteronomium 18:10-12 *Onder u mag niemand gevonden worden die zijn zoon of zijn dochter door het vuur laat gaan, die waarzeggerij pleegt, die wolken duidt of aan wichelarij doet, die een tovenaars is, die bezweringen doet, die een dodenbezweerder of een waarzegger raadpleegt, of die de doden raadpleegt. Want iedereen die zulke dingen doet, is een gruwel voor de HEERE. En vanwege deze gruweldaden verdrijft de HEERE, uw God, deze volken van voor uw ogen uit hun bezit.* Het is een teken aan de wand dat dit soort mensen zich bevindt tussen de mensen die van oorsprong door de HEERE aan Zijn volk als leidinggevendenden zijn geschonken: een voorteken van het einde. Iedereen die enigszins thuis is in de Bijbel moet bij dit gedeelte uit Jesaja onwillekeurig denken aan de ballingschap van 597 v Chr. Er zijn verschillende golven van deportaties geweest, maar dit was een grote golf waarbij Nebukadnezar alle leidinggevendenden – allen die mogelijk een bedreiging zouden kunnen vormen voor de relatie met Babel – weg heeft laten voeren. Het waren de hoge officieren, maar ook de smeden die de wapens van die tijd vervaardigden, evenals de rechters en ook de koning, Jojachin. Koning Nebukadnezar van Babel zal zich gerealiseerd hebben dat hij met de bovenlaag de samenleving van Jeruzalem een zware slag toebracht omdat met die bevolkingsgroep ook vrijwel alle kennis en ervaring werd weggenomen. 2 Koningen 24:14-16 *Hij voerde heel Jeruzalem in ballingschap: al de vorsten, alle strijdbare helden, tienduizend gevangenen, en alle ambachtslieden en smeden. Niemand werd overgelaten behalve de arme bevolking van het land. Hij voerde Jojachin weg naar Babel. Ook de moeder van de koning, de vrouwen van de koning, zijn hovelingen en de heersers van het land voerde hij in ballingschap uit Jeruzalem naar Babel. Ook alle strijdbare mannen, zeventuizend in aantal, en de ambachtslieden en smeden, duizend in aantal, en alle helden die geoefend waren in de strijd. De koning van Babel voerde hen in ballingschap naar Babel.* Met de wegvoering van de bovenlaag waren het veelal de senioren die het veld moesten ruimen. Wat overbleef waren de jongeren en de vrouwen.

De klagmuur, drager van het tempelplein. Herinnering aan vroeger tijden.

Een gezagscrisis

Wat we zien rondom het jaar 600 v Chr. is Nebukadnezar, de koning van Babel die genoeg heeft van de politieke onrust die suddert in steden zoals Jeruzalem, altijd op de loer om zich los te maken van het grote Babel. Uit het boek Jeremia weten we van een grote coalitie die gevormd werd met de omliggende landen – o.a. Moab, Ammon, Syrië, – om samen een grote vuist te maken tegen Babel. Jeruzalem was vermoedelijk de initiatiefnemer aangezien de vertegenwoordigers van de volken in die stad bijeen zijn. Jeremia keert zich namens God tegen dit initiatief. Jeremia 27 Nebukadnezars opzet is niet onduidelijk. Hij roomt de stad af – door alle mensen die eventueel een bedreiging kunnen vormen daar weg te halen – en hij brengt de Jeruzalemmers bevolking op die wijze een slag toe. Achter Nebukadnezar gaat de God van Israel schuil Die Zijn volk laat voelen wat er gebeurt wanneer de leidinggevendenden Hem niet langer erkennen en volgen. God brengt een zware slag toe aan de hiërarchie van de bevolking door de leidinggevendenden weg te laten voeren. Wat er nog overblijft zijn – met alle respect – jongeren en vrouwen. Jesaja 3:4 *Ik zal jongens aanstellen als hun vorsten, willekeur zal onder hen heersen.* Door de heersende klasse weg te halen ontstaat er een machtsvacuüm in de stad die voor grote onrust zorgt. De natuurlijke leiders zijn weg. De nieuwe leiders worden gewantwoord en moeten onder zware kritiek hun werk doen. Iedereen lijkt wel tegen iedereen op te staan. Jesaja 3:5 *Het volk zal elkaar in het nauw drijven, man tegen man, en eenieder tegen zijn naaste; jongens zullen de ouderen aanvallen, de geminachte de geëerde.* Iets van deze ontwrichting zien we als de profeet Jeremia het zwaar moet ontgelden door de tegenstand en haat van de groep prinsen rondom de koning. Koning Sedekia heeft feitelijk niet veel meer in de melk te brokkelen. Het zijn de jonge mensen aan het hof die de dienst uit lijken te maken. We zien een patroon van toegeven ‘doe maar met Jeremia wat jullie willen’ wat resulteert in de poging de profeet te vermoorden door hem in een droge put te gooien. Jeremia 38 Vervolgens gaat Ebed-Melech, die alarm slaat bij het hof – met toestemming van de koning – de profeet Jeremia weer uit de put halen. Een reddingsactie die gelukkig slaagt. Het is allemaal even inconsequent en zwak wat het oog ziet. Er is op zijn minst een gezagscrisis. Het gevolg – van alle conflicten en tegenstellingen – is dat feitelijk niemand nog veel zin heeft om een leidinggevende taak op zich te nemen. Er komen nogal wat vacatures op dat gebied. Er gaan zelfs verhalen dat iemand gevraagd wordt door een familielid om leiding te gaan geven omdat ‘hij nog een mantel had’. Op zich is dit wellicht minder vreemd dan wij denken omdat veel gezag bekleders bijzondere mantels hebben – zoals een rechter. Tegelijkertijd beseft iedereen dat het – bij leiding geven – volstrekt onvoldoende is om over een mantel te beschikken. Een mantel zegt op zich te weinig over iemands competentie. We kijken dan ook niet vreemd op dat de broer bedankt voor de eer. Jesaja 3:6,7 *Ja, iemand zal zijn broer uit het huis van zijn vader vastgrijpen met de woorden: Jij hebt nog een mantel, wees leider over ons, en neem deze*

puinhoop onder je hoede. Dan zal hij op die dag zijn stem verheffen en zeggen: Ik kan geen heelmeester zijn, en er is in mijn huis geen brood en geen mantel; stel mij daarom niet aan als leider van het volk. 'Hij heeft geen mantel', zegt hij, wat op zich ook weer geen voldoende reden is om geen leiding te geven. Iedereen kan deze persoon begrijpen. Wanneer de geleidingen zijn verzakt en het gezag zich in een diepe crisis bevindt, wie zal de handschoenen oppakken om op zo'n moment de leiding over te nemen. Als het om politiek gaat zou men kunnen spreken van politieke zelfmoord. Zoiets overleef je niet. 'Ik ga dit niet doen', roept de grote broer. Niet omdat hij het om de een of andere reden – geen mantel en geen brood – niet kan. Hij wil het niet. Verstandig.

Men kijkt God – bij wijze van spreken – brutaal aan.

De achterliggende oorzaak van de gezagscrisis is de houding van Jeruzalem en Juda tegenover de HEERE. Ze zijn gestruikeld over hun eigen ongehoorzaamheid aan God. Iemand zal zich afvragen waarom ze dat zelf niet gezien hebben. Waarom moet er een profeet als Jesaja opdraven om hen hiervan te overtuigen? Omdat ongehoorzaamheid vaak begint met kleine overtredingen. Men houdt lange tijd voor zichzelf de schijn op dat wat men doet best nog wel door de beugel kan. Een bijkomend verschijnsel is gewenning. Het grensoverschrijdend gedrag van vandaag wordt de regel van morgen. Elke keer gaat men een stapje verder totdat men zich zover van God verwijderd heeft dat de kloof bijna niet meer te overbruggen is. Welke offers men ook brengt, welke ingenieuze redenering men er ook op loslaat op een gegeven moment is het hek van de dam. Op zo'n moment geeft men het ook ruitertlijk toe; 'Inderdaad we doen maar wat'. Dat is dan ook het moment dat men het niet langer onder de pet houdt. Schaamteloos komt men uit voor zijn eigen 'zonden'. Men kijkt God bij wijze van spreken brutaal aan. Ze laten vervolgens in alles blijken dat het hun volstrekt niet interesseert hoe God er over denkt. Jesaja 3:8 *Want Jeruzalem is gestruikeld en Juda is gevallen, omdat hun woorden en daden tegen de HEERE zijn, doordat zij de blik van Zijn heerlijkheid tergen.* Als op zo'n moment de naam van Sodom valt is het alsof er een donkere wolk voor de zon schuift. Sodom staat voor een periode waarin een bevolking 'los van God' is. Men doet alles wat God verbiedt. Niet alleen wordt God tot in het diepst van Zijn wezen gekwetst, maar ook voor de naaste lijkt alle respect verdwenen. Men is bijna exhibitionist in het tonen van de zondige levenswijze. Kwetsbare mensen worden in het openbaar afgetuigd. Op seksueel gebied probeert men zijn geneugten te halen waarbij men buiten beschouwing laat hoe de ander daar tegenover staat. Dat men niet alleen de ander maar ook zichzelf beschadigt is iets wat niet in de botte hoofden opkomt. Sodom staat voor *de eindtijd*. Sodom komt in de Bijbel ter sprake op het moment dat die stad rijp is voor het laatste oordeel. Genesis 18 en 19 Waar de naam Sodom verderop – zoals ook hier - valt in de Bijbel kan dat alleen in onheilspellende zin zijn. Jesaja 3:9 *Hun gelaatsuitdrukking getuigt tegen*

hen. Zoals Sodom maken zij hun zonden openlijk bekend, zij verbergen ze niet. Wee hun ziel, want zij doen zichzelf kwaad aan.

Wat er van Sodom en Gomorra overbleef

God zegent de rechtvaardige in een samenleving in verval

Nu woonde er in Sodom een rechtvaardig mens. Hij heet Lot. Het is de neef van Abraham. Hij vond het verschrikkelijk wat hij allemaal om zich heen zag. Sterker, hij heeft geprobeerd om de mensen die de stad bezochten – later bleken dit engelen van God te zijn – zo goed mogelijk te beschermen. God geeft – met het voorbeeld van Lot – aan hoe wij ons moeten gedragen te midden van een samenleving die afglijdt naar een bedenkelijk niveau; een niveau waarop normen en waarden met voeten worden getreden. De oplossing zit hem in de eindtijd niet in de groep of een nieuwe leider, maar in de persoonlijk opstelling van een rechtvaardig mens. Dat zegt God van Lot. 2 Petrus 2:7-9 *En als God de rechtvaardige Lot, die leed onder de losbandige levenswandel van normloze mensen, verlost heeft – want deze rechtvaardige, die in hun midden woonde, heeft dag in dag uit zijn rechtvaardige ziel gekweld bij het zien en horen van hun wetteloze daden – dan weet de Heere ook nu de godvruchtigen uit de verzoeking te verlossen, maar de onrechtvaardigen te bewaren tot de dag van het oordeel, om gestraft te worden.* Jezelf vrij van de wereld houden en indien mogelijk anderen beschermen, dat is iets wat je niet gezamenlijk kunt doen, maar alleen persoonlijk. Als het ‘samen’ van de samenleving en het ‘gemeen’ van de christelijke gemeente uitgewerkt is, moet je het als mens alleen doen met (je geloof in) God. Het moet de keuze van jezelf zijn. Het is buitengewoon bemoedigend wat Petrus van Lot zegt. Het bestaat dus. Een rechtvaardige die het redt, die bewaard wordt en gezegend te midden van een ontaard geslacht. Diezelfde bemoediging ontvangen we via Jesaja. Jesaja 3:10 *Zeg de rechtvaardige dat het hem goed zal gaan, dat hij de vrucht van zijn daden zal eten.* Een mens – ook een rechtvaardig mens – vraagt zich wel eens af of het wel zin heeft om rechtvaardig te zijn in een samenleving in verval. De Psalmist weet het even niet meer. Psalm 10 *Voorzeker, de fundamenten worden omvergehaald! Wat kan de rechtvaardige dan doen?* Terecht natuurlijk want je invloed is nihil. Als mens ben je niet in staat het stuur om te gooien van de kerk of de samenleving. Maar dat wil niet zeggen dat je machteloos bent als individu. God zegent de rechtvaardige. Dat kan dus. Vraag niet hoe het werkt. Bij God is niets onmogelijk. Hij kan een mens bewaren ook als wereldwijd de wanorde toeslaat. God kan zorgen dat het goed met u gaat. U zult beseffen dat dit eerder geestelijke rijkdom dan materiele rijkdom betekent, maar het raakt ook in positieve zin ons materieel welzijn. Maar inderdaad, als het er op aankomt is niemand rijker dan iemand die rijk is in Christus. Door het geloof mogen we delen in al Zijn schatten en gaven. Zo goed als het met de rechtvaardige gaat, zo slecht loopt het af met de goddeloze. Ondanks zijn voorname positie en zijn ogenschijnlijke welvaart, zal het hem uiteindelijk slecht vergaan. Jesaja 3:11 *Wee de goddeloze, het zal hem slecht vergaan, want wat zijn handen verdienen, zal hem aangedaan worden.*

Anders dan anderen

Jeremia door de jonge prinsen belaagd

We hebben gezien wat er feitelijk aan de hand is met Jeruzalem en Juda in de tijd van Jesaja: een gezagscrisis. We hebben ook opgemerkt waar deze gezagscrisis begint; bij het respect voor God – beter gezegd – de afwezigheid van het ontzag voor God. Met het gebrek aan ontzag voor God raakt de hele gezagsstructuur – die als het ware de ruggengraat van de samenleving vormt – in verval. Wanneer de koning niet langer het leven in Israel ordent volgens de aanwijzingen en richtlijnen van de Thora verliest hijzelf ook het respect onder de mensen. Hetzelfde geldt voor de oudsten, de priesters en andere gezagsdragers. In de tijd van Jeremia wordt dit pijnlijk duidelijk vooral na de ballingschap van 597 v Chr. toen de hele bovenlaag van de bevolking van Jeruzalem werd weggevoerd naar Babel. Opmerkelijk is de keuze van Nebukadnezar om in plaats van de jonge Jojachin – die nog de begeleiding van zijn moeder nodig heeft – zijn oudere oom Sedekia tot opvolger te benoemen. We zien desondanks dat de jonge prinsen aan het hof feitelijk de macht in handen hebben. Jeremia ondervindt dit aan den lijve wanneer de jongere generatie aandringt op zijn dood. De profeet Jeremia zou de moraal van de stad ondermijnen. De koning staat toe dat Jeremia opgesloten wordt in de kelder van het huis van een zekere Jonathan. Wanneer de koning de profeet op een gegeven moment nodig heeft vraagt Jeremia hem om hem alstublieft uit het huis van die Jonathan te halen. Jeremia 37 De koning gaat akkoord en in het vervolg treffen we Jeremia aan in de paleistuin waar hij in beperking wordt gehouden. Dat de jongeren grote macht hebben zien we later opnieuw wanneer ze toestemming krijgen de profeet Jeremia te doden. Ze doen dat door hem in een put te laten zakken, waarin hij langzaam maar zeker in de modder wegzinkt. Iets wat de koning later – op aandringen van zijn huisknecht Ebed Melech (Jeremia 38) – weer ongedaan maakt. De koning is opportunistisch in zijn besluiten. Hij geeft geen goede leiding en is weinig consequent. Nadat koning Sedekia en zijn zonen – bij hun vlucht uit Jeruzalem – is opgepakt en voor Nebukadnezar gebracht, zien we – en dat is niet toevallig – dat de jonge mensen rondom de koning worden gedood. Nebukadnezar was redelijk goed op de hoogte wat zich in de stad afspeelde en van welke figuren hij het meest last had.

De profeet Jeremia wordt door Ebed Melech gered

Het zijn de Joodse vrouwen in Egypte die afstand nemen van Jeremia (en van de God)

Ook wat de vrouwen betreft kan Jeremia meepraten over het verschijnsel 'dat de vrouwen het op een gegeven moment voor het zeggen hebben.' In Egypte komt hij – in de ontmoeting met de Joodse gemeenschap – vrouwen tegen die een grote mond tegen de profeet en tegen de HEERE opzetten. Jeremia kondigt het oordeel van God aan over Egypte. Daar zijn de Joodse vrouwen die gevlucht zijn uit Jeruzalem niet van gediend. Hun verweer is: 'Toen ze nog de godin van de hemel vereerden toen ging het goed met hen. Toen ze er mee op waren gehouden – op aandringen van Jeremia – was het pas echt slecht met ze gegaan.' 'Hun mannen denken er net zo over', verzekeren ze de profeet. Jeremia 44 In die zin heeft Jesaja het al gezegd Jesaja 3:12 *De onderdrukkers van Mijn volk zijn kinderen, en vrouwen heersen over hen. Mijn volk, wie u leiden, misleiden u, en zij brengen de richting van uw paden in de war. Voordat we deze groepen nu te hard gaan vallen – alsof jongeren en vrouwen de oorzaak van alle ellende zijn – zullen we ons realiseren dat de ellende in Jeruzalem en Juda begon met volwassen mannen in leidinggevende posities die op een gegeven moment geen greintje ontzag meer toonden voor de Allerhoogste God. Het is God Die – als hoogste Rechter – de daders echt wel weet aan te wijzen. Jesaja 3:13,14 De HEERE staat gereed om Zijn rechtszaak te voeren, en Hij staat klaar om over de volken recht te spreken. De HEERE gaat in het gericht met de oudsten van Zijn volk en de vorsten ervan. Ú hebt immers deze wijngaard verbrand, en wat u geroofd hebt van de armen, bevindt zich in uw huizen.* Voor het eerst wordt het volk Israel aangeduid met de metafoor van *de wijngaard*. Dat zal later nog verschillende malen gebeuren. Beroemd is de metafoor in Jesaja 5 'Het lied van de wijngaard.' Op de een of andere manier was/is het volk Israel de proeftuin van de HEERE – bij wijze van spreken – beschermd binnen een veilige omheining. Maar het is niet geworden wat de HEERE er van verwacht had. Ook de Heere Jezus gebruikt de metafoor van de wijngaard als Hij over het volk en de leiders spreekt. Zie staatje. 'In plaats van goed bestuur werd het bloed bestuur. In plaats van rechtsbetrachting rechtsverkrachting', laat God Jesaja zeggen in hoofdstuk 5. Kortom, het idealistische plan van God is door de leiders van het volk in zijn tegendeel omgekeerd. En wie moesten dat ontgelden? De armen. Omdat het over roof gaat wordt bij *de ellendigen* al gauw aan de armen gedacht. Die vallen zeker onder deze term, maar verder alle sociaal- en psychisch kwetsbare mensen. Die hebben het meest te lijden wanneer een samenleving ontwricht wordt. Jesaja 3:15 *Welk recht hebt u om Mijn volk te vertrappen en de armen te vermorzelen? spreekt de Heere, de HEERE van de legermachten.*

Israel als wijngaard

Jesaja 1:8	De dochter van Sion is overgebleven als een hutje in een wijngaard, als een nachthutje op een komkommerveld, als een belegerde stad.
Jesaja 3:14	De HEERE gaat in het gericht met de oudsten van Zijn volk en de vorsten ervan. Ú hebt immers deze wijngaard verbrand, en wat u geroofd hebt van de armen, bevindt zich in uw huizen.
Jesaja 5:1-7	Ik wil graag voor mijn Beminde zingen, een lied van mijn Geliefde over Zijn wijngaard. Mijn Beminde had een wijngaard op een vruchtbare heuvel. Nu dan, inwoners van Jeruzalem en mannen van Juda, oordeel toch tussen Mij en Mijn wijngaard. Wat is er nog meer te doen aan Mijn wijngaard, dan wat Ik eraan gedaan heb? Waarom heb Ik verwacht dat hij goede druiven zou voortbrengen, terwijl hij slechts stinkende druiven voortbracht? Nu dan, Ik wil u graag bekendmaken wat Ik met Mijn wijngaard ga doen: Ik zal zijn omheining wegnemen, zodat hij verwoest zal worden; Ik zal een bres slaan in zijn muur, zodat hij vertrappt zal worden. Want de wijngaard van de HEERE van de legermachten is het huis van Israël, en de mannen van Juda zijn Zijn lievelingsplant. Hij verwachtte goed bestuur, maar zie, het werd bloedbestuur, gerechtigheid, maar zie, het werd geschreeuw.

Jesaja 12:10	Vele herders hebben Mijn wijngaard te gronde gericht, zij hebben Mijn stuk land vertrapt, Mijn begerenswaardige stuk land gemaakt tot een woeste wildernis.
Mattheus 20:1-16	Want het Koninkrijk der hemelen is als een heer des huizes, die 's morgens vroeg eropuit ging om arbeiders voor zijn wijngaard in te huren.
Mattheus 21:18 ev	Maar wat denkt u? Iemand had twee zonen, en hij ging naar de eerste en zei: Zoon, ga vandaag in mijn wijngaard werken.
Mattheus 21:33-46	Luister naar een andere gelijkenis. Er was iemand, een heer des huizes, die een wijngaard plantte. Hij zette er een omheining omheen, groef er een wijnpersbak in uit en bouwde een toren. En hij verhuurde hem aan landbouwers en ging naar het buitenland.
Lucas 13:6 ev	En Hij sprak deze gelijkenis: Iemand had een vijgenboom, die in zijn wijngaard geplant was. En hij kwam om daaraan vrucht te zoeken, maar vond die niet.

Elke vrouw is geen prinses

Het is Simon Carmiggelt die met deze feilloze registratie kwam over sommige vrouwen: 'Sommige vrouwen hebben niets anders aan hun hoofd dan hun lichaam.' In de tijdsspanne waarin de profeet Jesaja deel uitmaakt van het volk Israel zijn het niet sommige, maar vrijwel alle vrouwen. Het is de HEERE Die er via de profeet Jesaja uitvoerig bij stilstaat. Nogmaals, die vrouwen zijn op zich niet de oorzaak van alle ellende waar Juda en Jeruzalem in verkeren, maar wel vormen ze een exponent van die tijd. Die hele overdreven uitdossing – die hele overdreven aandacht voor alle mogelijke versierselen van het vrouwelijke lichaam – laten zien dat de materie de plaats van de geest heeft ingenomen. Op zich is een ring of halsketting geen probleem. Sterker, het is iets wat de positie van bijvoorbeeld de prinsessen aan het hof accentueert. Psalm 45:14,15 *De koningsdochter is innerlijk één en al heerlijkheid; haar kleding bestaat uit borduurwerk van gouddraad. In kleurrijk geborduurde kleding wordt zij naar de Koning geleid;* Net zoals nu werd ook toen gelet op de kleding van koninklijke personen in het bijzonder van de vrouwen onder hen. Op zich is dit niet bijzonder. Eerder is het iets wat je kunt verwachten wanneer het gaat om mensen van de hoogste rang in het land zoals koninginnen en prinsessen. Maar als alle vrouwen er als koninginnen uit gaan zien en hun kinderen als prinsesjes, dan is er iets niet helemaal goed gegaan. Men heeft wel de uiterlijke verschijnselen maar de innerlijke beschaving, kracht en wijsheid – die vaak eigen is aan mensen met een dergelijke verantwoordelijkheid – ontbreekt. Zijn bij prinsessen en koninginnen het goud en de diamanten expressie van innerlijke schoonheid en diepgang, bij gewone mensen staan de overdreven versieringen als een vlag op een modderschuit. Het is om die reden dat deze uiterlijke heerlijkheid volgens Gods oordeel in zijn tegendeel zal worden omgekeerd. Jesaja 3:16,17 *Verder zegt de HEERE: Omdat de dochters van Sion uit de hoogte doen, met uitgestrekte hals lopen, met de ogen lonken, met kleine pasjes lopen, en hun enkelringen laten rinkelen, daarom zal de Heere de schedel van de dochters van Sion schurftig maken, en hun schaamdelen zal de HEERE ontbloten.*

Voorhoofdsieraad

Ken uw plaats

Ook in het Nieuwe Testament maken de apostelen er een punt van. Vrouwen uit de christelijke gemeenschap zouden niet hun kracht moeten zoeken in hun uiterlijke verschijning, maar in hun innerlijke kracht en Geest. 1 Petrus 3:3-5 *Uw sieraad moet niet bestaan in iets uiterlijks: het vlechten van het haar, het dragen van gouden sieraden of het aantrekken van mooie kleren; maar uw sieraad moet zijn de verborgen mens van het hart, met het onvergankelijke sieraad van een zachtmoedige en stille geest, die kostbaar is voor God. Want zo tooiden zich voorheen ook de heilige vrouwen, die op God hoopten, en hun eigen mannen onderdanig waren.* De apostel Paulus kiest bijna voor de confrontatie van de christelijke vrouwen met hun ondergeschikte positie. Hij herinnert hen eraan hoe het in het paradijs door hen misliep. In alles wordt duidelijk dat de eerste zorg van gelovige vrouwen moet zijn hun levenswandel in overeenstemming te brengen met Gods aanwijzingen. 1 Timotheüs 2:9,10 *Evenzo wil ik dat de vrouwen zich tooien met eerbare kleding, ingetogen en bezonnen, niet met het vlechten van het haar of met goud of parels of kostbare kleren, maar met goede werken, wat bij vrouwen past die belijden godvrezend te zijn.* In de tijd van Jesaja is de schitterende vrouwelijk uitrusting van kralen en snoertjes, juwelen en gouden spelden de uitwendige camouflage van een innerlijk leven dat tegen God en Zijn geboden indruist. Het is om deze reden dat God aankondigt deze kerstbomen – zoals de vrouwen er in die tijd bijliepen – van al zijn versieringen en opsmuk te ontdoen. Jesaja 3:18-24 *Op die dag zal de Heere de mooiste sieraden wegnemen: de enkelringen, de voorhoofdbanden, de maantjes, de oorhangers, de armbanden, de sluiers, de hoofddoeken, de enkelkettinkjes, de gordels, de reukflesjes, de amuletten, de ringen, de neusringen, de feestkleren, de mantels, de omslagdoeken, de tasjes, de handspiegels, de onderkleding, de mutsen en de sluiers. Dan zal er in plaats van balsemgeur stank zijn, en er zal een touw zijn in plaats van een gordel, kaalheid in plaats van haarvlechten, het aandoen van een rouwgewaad in plaats van een pronkgewaad, een brandmerk in plaats van schoonheid.* Het is allemaal niet zo mooi. De vrouwen die het aangaat weten niet wat hen allemaal boven het hoofd hangt. Ballingschap is weinig anders dan deportatie uit je eigen huis en uit je eigen land naar een onbekend bestemming. De deportatie naar Babel ging te voet en dan wel 1000 á 2000 km door hitte en koude. Lang niet iedereen overleefde die tocht. We zouden ons als mensen beter moeten realiseren dat de HEERE – Die we aanroepen om Zijn genade en barmhartigheid en dat niet tevergeefs – bijzonder hard en meedogenloos is op het moment waarop we onder het oordeel vallen. Niet alleen de vrouwen die zich van de HEERE hadden afgekeerd, maar ook de mannen van hetzelfde kaliber wacht een vreselijk einde. Jesaja 3:25 *Uw mannen zullen door het zwaard vallen en uw helden in de strijd.* Jeruzalem zal achterblijven als een weduwe aan wie ongeveer alles ontnomen is. Jesaja 3:26 *Haar poorten zullen treuren en rouwen. Als alles haar ontnomen is, zal zij neerzitten op de aarde.*

Een van de eerste foto's van Jeruzalem

